

پراکنش فضایی الگوهای کاربری زمین با رویکرد توسعه پایدار

(مورد مطالعه: کلان شهر تهران)

Spatial distribution of land use patterns through a sustainable development approach
(Case study: Tehran metropolis)

۱- فاطمه ترکمانه پیرمشرانی*^۱ - ۲- فاطمه ادیبی سعدی نژاد

۱- باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام خمینی (ره) شهرری، تهران، ایران

۲- عضو هیئت علمی گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر، تهران، ایران

چکیده

شهرهای قرن بیست و یکم بدون تردید با چالش‌های بزرگی مواجه خواهند بود که یکی از مهم‌ترین آن‌ها افزایش نرخ رشد جمعیت، مهاجرت، افزایش تراکم جمعیت و از بین رفتن محیط‌زیست در شهرها است. از پیامدهای طبیعی چنین فرآیندی، کمبود زمین مناسب جهت اسکان جمعیت و فشار بر منابع محدود محیطی می‌باشد. در همین راستا استفاده غیراصولی و بدون برنامه از زمین بدون توجه به ظرفیت‌های محیطی موجب از بین رفتن تعادل و توازن محیط‌زیست گردیده و توسعه پایدار شهری را دچار چالش نموده است. پژوهش حاضر با رویکرد توسعه پایدار بر مناطق شهر تهران و بهره‌گیری از روش‌های آماری به این موضوع پرداخته است. روش تحقیق بکار رفته توصیفی-تحلیلی و در راستای پژوهش‌های کاربردی قرار می‌گیرد. ابتدا با در نظر گرفتن شاخص‌های توسعه پایدار در شهر تهران و سپس بهره‌گیری از مدل تحلیلی الکترونیک (ELECTER) به تجزیه و تحلیل داده‌ها پرداخته شده است. نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که مناطق ۱۲ و ۳ به ترتیب بدترین شرایط و مناطق ۴ و ۵ شهر تهران مناسب‌ترین وضعیت از نظر شاخص‌های توسعه پایدار را دارا هستند. **واژگان کلیدی:** پراکنش فضایی، کاربری زمین، توسعه پایدار، کلان شهر تهران.

مقدمه

شهرنشینی پدیده جهانی قرن حاضر است و بیش از نیمی از جمعیت جهان در مناطق شهری زندگی می‌کنند. پیش‌بینی شده است که جمعیت جهان بین سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۳۰ در کشورهای در حال توسعه به دو برابر افزایش می‌یابد و چالش‌های عمده‌ای را به همراه خواهد داشت [۱۶]. افزایش سریع شهرنشینی در چند دهه گذشته، چشم‌اندازهای متنوعی را برای شهرها در پی دارد. این چشم‌انداز شهری یک‌شبه به وجود نمی‌آید، بلکه به قول پیترو